

ประสิทธิภาพการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน

The Efficiency of Criminal Dispute Mediation in The Investigation level

*สิทธิโชค อุบลขาว¹ จันทราทิพย์ สุขุม²

^{1,2}มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

*E-mail: janaosod2008@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาบทบาทในการหารูปแบบและไกล่เกลี่ยให้ยุติได้ในชั้นพนักงานสอบสวน เพื่อช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลและผู้ต้องขังล้นเรือนจำ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 ผลการศึกษาพบว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน นั้นยังขาดประสิทธิภาพต่อการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากกระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นพนักงานสอบสวน คดีประเภทความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษ และความผิดคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี บัญชีท้ายพระราชบัญญัติกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคอยจัดหรือแจ้งรวมถึงดำเนินการให้คู่กรณีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยเจรจาตกลงหรือเยียวยาความเสียหาย เพื่อระงับคดีอาญาได้โดยความสมัครใจ หากตกลงกันได้ทำให้คดีเหล่านี้สามารถยุติเสร็จสิ้นไปในชั้นพนักงานสอบสวน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า การไกล่เกลี่ยคดีอาญาชั้นพนักงานสอบสวนนั้นยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้คดีดังกล่าวไม่สามารถยุติหรือสิ้นสุดลงในชั้นพนักงานสอบสวนได้ ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน เสนอแนะ แนวทางปฏิบัติให้พนักงานสอบสวนทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนต่อการแจ้งสิทธิให้คู่กรณีข้อพิพาทอาญาได้ทราบถึงผลดีเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย และผลเสียหากต้องดำเนินคดีในชั้นพนักงานอัยการหรือชั้นศาล

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทคดีอาญา ชั้นสอบสวน

Abstract

This research paper focuses on the role of model finding and mediating in the inquiry officer level. To help reduce the number of cases to court and overflowing inmates It is a qualitative study. A study of law enforcement under the Dispute Mediation Act, B.E. 2562, the study found that The Mediation of criminal disputes at

the interrogation level It is still ineffective for law enforcement. Due to the mediation process in the inquiry officer level Cases of compoundable offenses Petty offense And an offense with a high imprisonment rate of not more than 3 years, the accounting end of the Act The law determines the powers and duties of the investigating officer to arrange or notify, including taking the parties to mediation, negotiation or remedial procedures. To settle criminal cases voluntarily, if agreed, allowing these cases to be completed in the inquiry officer. But in practice found that Inquiry-level criminal mediation is ineffective. As a result, the case may not be terminated or terminated in the investigation officer level. Therefore, in order to increase the efficiency of law enforcement for the mediation of criminal disputes in the investigation level, to recommend guidelines for the investigating officer on their role and duty in the notification of the right to the parties. Criminal disputes are well informed of their good results into the mediation system. And disadvantages if prosecuted in the prosecutor or the court.

Keywords : Performance Mediation Criminal dispute Interrogation class

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม และปัญหาความขัดแย้งกันเองของคนในสังคม เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวมและความมั่นคงของประเทศ จำเป็นที่จะต้องหาทางจัดการ แก้ไขปัญหาให้หมดสิ้นไป แต่สถานการณ์ในปัจจุบันข้อพิพาททั้งทางแพ่งและทางอาญาที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมพบว่ามีปริมาณที่มากขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลเป็นจำนวนมาก ดังสถิติ จำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นจากที่สำนักงานศาลยุติธรรมได้เก็บรวบรวมสถิติ ความผิดที่วราชอาณาจักร พ.ศ.2561 จำนวน 1,883,229 คดี พ.ศ.2562 จำนวน 1,869,115 คดี พ.ศ.2563 จำนวน 1,706,957 คดี (สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2554 ได้มีงานวิจัยนำเสนอว่าในการดำเนินคดีอาญาหนึ่งคดี ต้องใช้ต้นทุนรวมเฉลี่ย 76,612 บาทต่อคดี ซึ่งเป็นต้นทุนขั้นต่ำและเป็นเฉพาะต้นทุนของรัฐเท่านั้น ยังไม่ได้รวมต้นทุนของคู่กรณี โดยเฉพาะต้นทุนในการจ้างทนายความ ต้นทุนค่าเสียโอกาส (OpportunityCost) จากการที่สูญเสียเวลาในระหว่างพิจารณาคดี ต้นทุนค่าเสียโอกาสในการทำงานของผู้ถูกจำคุกหรือกักขัง ตลอดจนจน

ต้นทุนที่ยากต่อการประมาณการเนื่องจากมีลักษณะอัตวิสัย(Subjective) สูง เช่น ต้นทุนทางจิตใจของโจทก์และจำเลยจากการสูญเสียต่าง ๆ การที่จำเลยไม่ได้เลื่อนตำแหน่งในราชการในระหว่างที่การพิจารณาคดียังไม่เสร็จสิ้น เป็นต้น ซึ่งหากนำต้นทุนดังกล่าวไปคำนวณรวมกันกับจำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลจะพบว่ารัฐมีค่าใช้จ่ายเพื่ออำนวยความยุติธรรมในแต่ละปีเป็นเงินจำนวนหลายหมื่นล้านบาทต่อปี (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, 2554 : น.66) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทวิธีการหนึ่งที่ทำให้ข้อพิพาทสามารถระงับไปได้ด้วยความสะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม การนำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไปใช้อย่างแพร่หลายจะมีส่วนช่วยทำให้ลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาล ลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน สังคมสามารถแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข สอดคล้องกับปณิธานของศาล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 7 ที่กำหนดว่า “ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปณิธานนี้ และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว” แต่การส่งเสริมให้มีการใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอย่างแพร่หลายจำเป็นต้องมีกฎหมายมารองรับสิทธิหน้าที่ของคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ การรักษาความลับในการไกล่เกลี่ย และการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่ทำขึ้น (บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562) กฎหมายจึงกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิให้คู่กรณีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยเจรจาตกลงหรือเยียวยาความเสียหายเพื่อระงับข้อพิพาทได้โดยความสมัครใจหากตกลงกันได้ทำให้คดีเหล่านี้สามารถยุติเสร็จสิ้นไปในชั้นพนักงานสอบสวน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า การไกล่เกลี่ยคดีอาญาชั้นพนักงานสอบสวนนั้นยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากมิได้มีการจัดแจ้งหรือให้คู่กรณีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นพนักงานสอบสวน ส่งผลให้คดีดังกล่าวไม่สามารถยุติหรือสิ้นสุดลงในชั้นพนักงานสอบสวนได้เลย

จากสภาพปัญหาการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวนพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 มีคดีที่ครบหลักเกณฑ์การเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเขตอำนาจสอบสวนของตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 14,279 คดี แต่มีคดีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 เพียงแค่ 3 คดี (ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (CRIMES)) ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2564) เนื่องมาจากทางสถานีตำรวจยังขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนและบุคคลทั่วไปให้ทราบถึงกระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนยังไม่ให้ความสำคัญหรืออาจยังไม่เข้าใจในระบบกระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นสอบสวนจึงทำให้ไม่ได้แจ้งสิทธิในการเข้าสู่

กระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นสอบสวนให้แก่คู่กรณีทราบ ดังนั้น พนักงานสอบสวนในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเมื่อคดีอาญาเกิดขึ้น และมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างใกล้ชิด

วัตถุประสงค์

ศึกษาบทบาทในการหารูปแบบและไกล่เกลี่ยให้ยุติได้ในชั้นพนักงานสอบสวน เพื่อช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลและผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 และจากหนังสือ บทความวารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ เรียบเรียง และมีการอ้างอิงประกอบเนื้อหา จนกระทั่งได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน อันเกิดประสิทธิภาพต่อการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

ผลการวิจัย

แนวคิดหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

“กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” ความหมาย คือ มีความพอใจเสมอกัน ความเห็นตรงกัน ความมีฉันทะเสมอกัน มีความอยากจะทำตรงกัน จึงหมายถึงการที่บุคคลมีความต้องการจะทำ (บางสิ่งบางอย่าง) ตรงกันเพื่อจุดหมายร่วมกัน (ดิเรก ควรสมาคม, 2554, น. 25-48) เป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมโลก โดยสหประชาชาติได้เสนอในการประชุม UN Expert Meeting on Restorative Justice ที่รัฐบาลแคนาดาจัดขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 (กระทรวงยุติธรรม, 2546, น. 33) โดยประเทศไทยได้นำมาใช้เริ่มแรกจากการประชุม เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2543 ณ ห้องสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาลในการสัมมนาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย ได้มีการเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย ซึ่ง กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ (กระทรวงยุติธรรม, 2548) ได้ใช้คำว่า “กระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” เพราะมองว่า เป้าหมายสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์นั้น คือ ต้องการทำให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบได้กลับคืนสู่สภาพดีเช่นเดิมอันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ให้ความสำคัญกับการชดใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหายทางทรัพย์สิน ทางกายหรือจิตใจ รวมถึงเกียรติภูมิ อำนาจ สิทธิ และความสามัคคี ดังนั้น ผลลัพธ์ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงไม่ใช่การค้นหา ตัวผู้กระทำ

ความผิดและการลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด ในประการแรก เป็นการทำให้ผู้เสียหายพอใจและได้รับการเยียวยาจากผู้กระทำผิด ซึ่งหมายความรวมถึงการได้ระบายความรู้สึกหรือความทุกข์ร้อนที่ตนได้รับและผลที่ตามมาจากการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ประการที่สอง เป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยมีกระบวนการที่กำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำผิดต้องปฏิบัติและเป็นหลักประกันว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก ประการที่สาม เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้เพราะถ้าเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป ต้องกำหนดหน้าที่ให้เจ้าพนักงานและพยานร่วมมือกันการค้นหาความจริงอันจะนำไปสู่การกำหนดโทษ ส่วนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เน้นการร่วมมือระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และผู้ที่เกี่ยวข้อง สังคม ชุมชน เพื่อร่วมกันหาทางออกสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นและการป้องกันการกระทำผิดในอนาคต ประการที่สี่ เป็นมาตรการที่ประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะไม่ได้เน้นกระบวนการค้นหาความจริงซึ่งต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ในศาลและเน้นการคุ้มครองสวัสดิภาพ การฟื้นฟูรักษาพยาบาลผู้กระทำผิดและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน(ณรงค์ ใจหาญ, (2554)

พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่รัฐคอยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกำหนดแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ต้องหาและผู้เสียหาย โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ เพื่อลดระยะเวลาในการดำเนินคดี ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

การไกล่เกลี่ย เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทรูปแบบหนึ่งซึ่งมีขั้นตอนปฏิบัติเป็นกระบวนการโดยมีผู้ไกล่เกลี่ยเป็นคนกลางเข้าจัดกระบวนการ และช่วยเหลือแนะนำคู่กรณีในการเจรจาให้สามารถแก้ไขปัญหา และหาทางออกเป็นผลลัพธ์ที่พึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยการไกล่เกลี่ยถือเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution – ADR) คือ ทางเลือกอื่นนอกจากการให้ศาลชี้ขาดตัดสินคดีและการไกล่เกลี่ยนี้ กล่าวได้ว่าเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด เพราะมีหลักการเป็นเป้าหมายที่สำคัญคือ แก้ปัญหา ฟื้นฟูความสัมพันธ์ และเยียวยาความเสียหาย ซึ่งทำให้ได้ทางออกในการแก้ปัญหาที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายพึงพอใจ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2562, น.78)

ประเภทคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน¹

1.ความผิดอันยอมความได้

---

¹ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 41

2. ความผิดลหุโทษ ตามมาตรา 390,391,392,393,394,395,397 ประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

3. ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

ขั้นตอนไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน

1. คดีที่อาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาได้ในพนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา² โดยให้บันทึกการแจ้งดังกล่าวไว้ในบันทึกคำให้การผู้ต้องหา หรือ บันทึกปากคำผู้เสียหาย

2. เมื่อคู่กรณีทั้งสองฝ่ายสมัครใจและประสงค์จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา และคดีนั้นมิได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้คู่กรณียื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาต่อพนักงานสอบสวน³ ให้พนักงานสอบสวนทำความเห็นเสนอพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งหรือหัวหน้าสถานีตำรวจ ภายใน 3 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

2.1 หากเห็นว่าคำร้องไม่ถูกต้อง หรือมีรายละเอียดของคำร้องไม่ครบถ้วน ให้แจ้งให้ทำคำร้องใหม่ ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากผู้ยื่นคำร้องไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ยื่นคำร้องนั้นไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำร้องอีกต่อไป

3. ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการประชุมระหว่างคู่กรณีเพื่อเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยภายใน 7 วัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากถ้าคู่กรณีไม่อาจตกลงเลือกผู้ไกล่เกลี่ยได้ ให้พนักงานสอบสวนเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยแล้วแจ้งให้ผู้ไกล่เกลี่ยและคู่กรณีทราบ⁴

4. ให้พนักงานสอบสวนกำหนดนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาครั้งแรกภายใน 7 วัน นับแต่วันแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย แล้วแจ้งให้ผู้ไกล่เกลี่ยและคู่กรณีทราบ หากกรณีมีเหตุจำเป็นที่มีอาจดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลา ให้พนักงานสอบสวนขอขยายระยะเวลาไปยังพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งได้อีกไม่เกิน 7 วัน⁵

---

² พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 43

³ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 44

⁴ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 49

⁵ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 50

5. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาให้กระทำไปแล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่กำหนดนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาครั้งแรก แต่หากมีเหตุจำเป็นหรือเชื่อได้ว่าคู่กรณีจะสามารถตกลงกันได้ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการต่อไปได้อีกไม่เกิน 30 วัน โดยบันทึกเหตุดังกล่าวไว้⁶

6. ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน

6.1 กรณีหากตกลงกันได้ ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและให้คู่กรณีลงลายมือชื่อไว้ ส่งบันทึกข้อตกลงไปยังพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาสั่งยุติคดี สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ⁷

6.2 กรณีตกลงกันไม่ได้ ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งดำเนินคดีต่อไป⁸
สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน เห็นควรเสนอแนะแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติให้พนักงานสอบสวนทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนต่อการแจ้งสิทธิให้คู่กรณีที่มีข้อพิพาททางอาญาได้ทราบถึงการเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย หากประชาชนหรือคู่กรณีได้ทราบว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยสามารถยุติคดีอาญาได้ในชั้นพนักงานสอบสวนย่อมส่งผลดีต่อคู่กรณีมากกว่าที่จะถูกดำเนินคดีจนถึงชั้นศาล อีกทั้งเป็นการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน เสริมสร้างให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเพื่อให้มีผลการบังคับใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคนิพนธ์ เรื่อง การบังคับใช้กฎหมายการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

---

⁶ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 55

⁷ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 66

⁸ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 มาตรา 65

บรรณานุกรม

กระทรวงยุติธรรม. (2546). รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 เรื่อง
กระบวนการทศน์ใหม่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด. นนทบุรี:ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค
เมืองทองธานี.

กระทรวงยุติธรรม. (2548). คู่มือเครือข่ายยุติธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2562). ชุดความรู้ประกอบการอบรมหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อ
พิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562

สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม

สืบค้นจาก<https://oppb.coj.go.th/th/content/category/articles/id/8/cid/2091>

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. (2551).กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

สืบค้นจาก https://www.rsat.info/attachments/view/?attach_id=233145

พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 สืบค้นจาก

https://www.ocpb.go.th/download/article/article_20190524081102.pdf

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย. โครงการการ

วิเคราะห์กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2554.

ณรงค์ ใจหาญ. (2554). กระบวนการยุติธรรม ทาง เลือก และ กระบวนการยุติธรรม เิง

สมานฉันท. *Huachiew Chalermprakiet Law Journal*, 2(1), 41-61.

ดิเรก ควรสมาคม. (2554). สมานฉันท : ทบทวน “ความหมาย หลักการ ขั้นตอนทางพุทธศาสนากับ

การระงับข้อพิพาทในกฎหมาย”. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 4(1), 25-48

ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (CRIMES) สืบค้นจาก

<https://saranitet.police.go.th/news> เมื่อ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2564